

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:
Pe un an 50 Lei
Pe jumătate de an 25 „
Pe un pătrar de an 12 1/2 „
Un număr 1 Leu.

Manuscrisele se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană” iar banii de prenumără-
țune și inserțiunii administrațiunii „Tipo-
grafia și Librăria diecezană” în Caransebeș
Telefon Nr. 30.

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficioase, concurse,
edicta etc. publicate de 3 ori, dacă conțin
până la 150 de cuvinte 30 Lei, până la 200
de cuvinte 45 Lei, de aci în sus 60 Lei.

Biserica și școala.

În numărul de ieri al ziarului „Infrățirea” dl prof. Alex. Lăpădatu a scris un foarte judicios articol în legătură cu congresul învățătorilor. Articolul dlui Alex. Lăpădatu este foarte interesant, pentru că privește lucrurile în adevărata lor realitate istorică. Ideile rostite sunt ale unui istoric cunoscător al trecutului nostru.

Dar chestiunea fiind de o foarte mare însemnătate, este bine ca să o considerăm în cât mai multe chipuri, pentru a vedea că ori cum am examina-o, dacă o adâncim, ea duce la aceleași concluzii. În ceea ce urmează, eu aș voi să o studiez, cât de pe scurt, din punctul de vedere filosofic.

Nu am putut lua parte dela început la congresul învățătorilor, deoarece la deschiderea sa nu mă aflam în Cluj. Ci am asistat numai abia când el era pe sfârșite. Dar am aflat că s'a discutat raportul între biserică și școală, într'un gând de despărțire. Și îmi pare negrăit de rău, pentru că, dacă aș fi fost de față, ași fi spus că a discuta astfel această problemă, înseamnă a nu cunoaște istoria cugetărei românești, înseamnă a nu cunoaște însuși principiul firesc pe temeiul căruia trebuie să se desvoalte, în adevărata sa natură, cultura noastră specifică, originală, națională. Gândul despărțirii între biserică și școală nu a fost, nu este, nu poate fi al cugetărei românești. El ar putea să fie al oricărei alte națiuni, dar nu al nostru. Ceea ce ne caracterizează, între altele, pe noi, este faptul de a fi avut o biserică, națională și un naționalism religios.

Trebuie să știm, că o cultură nu propășește prin falsificarea principiului său vital, ci prin evoluția firească a acestuia. Și este o falsificare a esenței sufletului românesc, tendința de a îndrepta școala pe o cale nepăsătoare față de religie, și cu atât mai grav anti-religioasă. Căci ceea ce a alcătuit țaria noastră în

trecut, și ceea ce va face mândria noastră culturală în viitor, a fost și va fi armonia dela baza cugetărei noastre: armonie între credință și știință, între naționalism și umanitarism, între democrație și aristocrație, între experiență și rațiune, între pozitivism și metafisicianism, între școală și biserică.

Iată ceea ce trebuiau sau trebuie să considere, înainte de orice alte amănunte, aceia cari își propun să reformeze învățământul românesc. Ei trebuiau sau trebuie ca mai întâi să țină seama de principiul pe care au să fie clădite amănuntele. Și acest principiu este armonia.

Aceia, cari voiesc să ne dea o nouă pedagogie sau o nouă metodologie, să citească pe reprezentanții cugetărei noastre, și să caute firul, care îi leagă pe toți aceștia. Atunci ei vor vedea, că neamul acesta românesc are o menire pe acest pământ, și că această menire este de a armoniza cultura Răsăritului cu aceea a Apusului după învățătura creștină, și că noi nu putem să vorbim de o reformă până ce mai întâi nu pornim dela acest principiu.

Iată ceea ce eu ași fi vorbit la congresul învățătorilor. Ca o ruptură de suflet, le-ași fi spus, că neunirea lor cu preoții este începutul drumului ce duce la prăpastie, că, în chipul acesta, ni se stinge neamul, și aceasta nu se poate. Ci în unirea între preoți și învățători stă cel dintâi pas spre împlinirea mărețului vis cultural al patriei noastre, căreia noi trebuie să-i jertfim totul, și cu atât mai mult unele mici neînțelegeri.

Să luăm bine seama. Problema raportului între preoți și învățători, este de o nebănuită gravitate pentru actuala întărire a unității noastre naționale. În ceasul de acum trebuie să pornescă dela noi toți, nu otrăvitoarea vrajbă a materiei, ci binecătorearea înțelegere a spiritului. Dacă ne pătrundem de acest principiu, este cu neputință ca să nu se găsiască o înțelegere între preoți și învățători. Dar mai întâi trebuie să avem această pătrundere.

Știu că învățătorii au tot dreptul la o viață materială mai bună. Am spus-o eu însumi de mai multeori. Eu am o deosebită stimă pentru marea lor cauză. Ei sunt niște apostoli. Ei trebuie să fie plătiți astfel ca să fie puși de-asupra micimilor materiale, și să se consacre exclusiv misiunii lor apostolice. Dar așisderea sunt și trebuie să fie și preoții. Și mai știu că între învățători și preoți sunt unele neînțelegeri, provenite din gelosia priorității. Dar aceste pricini nu trebuiesc să ducă până la a confunda pe anumiți preoți sau pe anumiți învățători-cu însăș toată preoțimea sau cu însăș toată învățătorimea, și mai ales cu însăș școala în sine sau cu însăș biserica în sine. Și aceste pricini nu trebuiesc mai cu seamă să ducă la atari neînțelegeri în cât să se ruineze Patria, al cărei mărgeț-destin a fost hărăzit de Provedință.

Căci filozofia ne spune că țara noastră are o înaltă menire culturală de împlinit pe această lume, și că noi numai prin unire o putem împlini. Ci trebuie să ne unim cu toții pentru a ajunge la o înțelegere, din care să răsară nu ruina, ci propășirea Patriei. Pentru acest gând al unirei, plămădit de adâncul cugetării său filozofiei românești, iar nu pentru gândul despărțirii am avut pe plaiurile noastre atâtea suferințe. Și noi nu putem să trecem peste aceste suferințe, cu atâta ușurință, cu atâta nepăsare, cu atâta impietate. Ele strigă unire, și întreaga noastră ființă trebuie să se cutremure de grija de a păzi cu sfințenie această unire, care trebuie să ducă nu la o Românie năruită în ruine, ci la o Românie mândră, falnică, strălucitoare de muncă și de cinste și de cultură, și de armonie între credință și știință.

Marin Ștefănescu,

profesor la Universitatea din Cluj.

Preoți și învățători.

Prietenie și colaborare.

de Pavel Jumanca învățător.

Prin însași firea ocupației lor, preotul și învățătorul sunt destinați să fie prietini sinceri unul altuia și tovarăși de muncă și nevoi. Factorii pe cari se reazimă dezvoltarea socială culturală și morală a poporului dela sate, li se impune în mod imperios o strânsă colaborare întru împlinirea datoriei lor, ca munca să aibă rezultate pipăibile.

Dacă analizăm mai de aproape relațiunile dintre preot și învățător, vedem că în multe locuri, — poate în cele mai multe, — sunt departe de a fi prietenești, ba am putea zice chiar dușmănoase. Lumea a început să vadă în

preot și învățător pe câne și pisică, cari se mănâncă între sine cu ură, cu toate că servesc aceluiași stăpân și se hrănesc dela aceeași masă. Și lumea cam are dreptate.

Porniți din ambiții greșite și păcătoase, ne lăsăm duși de frământările vieții pe cari le înțelegem greșit, uităm care ne e datoria și ne acuzăm reciproc. Mai vin apoi diferite interese particulare ale noastre, — căci oameni suntem și noi — cari, acum în vremurile actuale atât de grele și așa de ispititoare, se pun deasupra îndatoririlor încopciate cu rostul nostru de apostoli, ne întunecă buna chibzuială și limpezimea unei judecăți cinstită și ne fac, să ne abatem dela calea adevărului. Mai vin apoi diferitele curente sociale, cari cutreieră ca valurile mărilor infuriate dela un capăt al lumii la celalalt, improșcând și cuprinzând totul. Și yrând nevrând suntem luați și noi de vârtejul acestor curente, contra cărora nu suntem destul de înarmați ca să luptăm.

Necesitățile de viață ieșite din frământările uriașe ale societății omenești sunt altele azi, numai sunt cele vechi. Lumea a început să vază viața omenească îmbrăcată în alte colori. Lupta între clase a devenit acută; individul își afirmă mai cu tărie dreptul seu și aceasta o face azi fără să aibă multă considerație față de dreptul altuia, căci repeziciunea curentelor nu-i dă răgaz să poată gândi mult.

Noi încă facem parte din lumea aceasta, suntem și noi o pătură în aluatul omenesc și e natural, ca să fim în aceeași greșală, în care e lumea cealaltă mare. Nu toți au o pregătire temeinică, care să-și dea seama, de ce e în jurul seu și să poată rezista loviturilor; cei mai mulți suntem duși de valurile turburi ale vremii, fără să ne dăm seama limpede de aceea, ce se întâmplă cu noi. E lucru știut de toată lumea, că cei mai oproșiți oameni în trecut se afirmă azi mai cu tărie și că cea mai de jos pătură socială, a muncitorului cu palma, se crede cea mai îndreptățită să stea în fruntea celorlalte, cari sunt mai eapabile decât dânsa.

Să ne întoarcem acum la noi. Nici unii nici alții nu mai suntem cei cari am fost. Curentul ne-a luat și pe noi. Și trebuie să ne ducem cu dânsul. *Aceasta însă nu e permis s'o facem cu ochii legați. Trebuie să analizăm cu deamănuntul și până în cele mai ascunse cute, suflul vremilor și nevoile vieții actuale. Să facem un studiu real asupra mijloacelor cu cari s'ar putea susține echilibrul unei vieți cinștite reale și cu rost. Să nu ne acățăm ca orbul de gard, de anumite idei ficse de multe ori rău înțelese, fie că sunt rămase de vremuri vechi în sufletul nostru, fie că sunt teorii învățate din nou, dar nu îndeajuns rumegate.*

Lumea ne vede, — ba și noi o susținem, — în două curente opuse. Este curentul conservatismului vechi, reprezentat prin preoți, și curentul teoriilor nouă ai cărei reprezentanți se crede a fi învățătorii. Aceasta în cecece ne privește pe noi, factorii culturali ai satelor.

Vedem preoți acuzându-ne pe noi învățătorii, că stricăm legea, propagând ideile științei materialiste și aceasta mai ales în urma faptului, că învățătorimea de pretutindeni, în toate adunările, în toate convenirile sale a cerut statificarea învățământului de toate gradele. În schimb preoții sunt acuzați de învățători, că ar împiedeca bunul mers al dezvoltării culturale în consonanță cu necesitățile vremilor actuale prin propagarea principiilor și susținerea unor obiceiuri învechite contrare necesităților de viață actuale.

Nu e aici locul să mai scormonim ca să căutăm dovezi, că cine are dreptate, și mai cu seamă nu e bine s'o facem, căci se poate, că atingem anumite susceptibilități și ajungem acolo, că în loc să apropiem, — îndepărtăm. Un lucru putem afirma: Nici unii nici alții nu avem dreptate. Principiile religiei nu contrazic teoriile descoperite de științele reale și nici acestea nu contrazic religia. Învățăturile religioase morale ale Mântuitorului sunt vecinice și se pot aplica așa de bine vieții din toate vremurile. Scopul tuturor frământărilor sociale de azi este o asimilare între clase, o egalitate deplină care să se manifeste prin iubirea deaproapelui, principii de viață propagate de Isus Cristos încă înainte cu 19 veacuri. Și apoi minunile științei, ce se descoperă zi cu zi, nu arată și ele măreția puterii care le-a creat!... Principiile de viață și vechi și nouă sunt bune, să nu exagerăm însă în aplicarea lor.

Rămâne acum curentul produs printre învățătorime pentru statificarea școalelor, despre care se zice că a produs „ruptura” între școală și biserică, între popă și dascăl. Am fost dela început aderent al statificării învățământului și sunt și astăzi. Nu e locul aici, ca să spun de ce. Vreau numai să constat că nu văd „ruptura” și nu văd motivul, care să ne împiedece de a lucra mână în mână, ca doi frați.

Preotul e al bisericii, învățătorul e al școlii. Fiecare își are ogorul seu, unde să lucreze independent; școala și biserică în raport de coordonare se vor sprijini reciproc, căci scopul e același și căile sunt normate. Motive de dușmănie nu există. Să tragem o perdea peste trecut, să nu-l mai scormonim. „Să iertăm toate pentru înviere și unii pe alții să ne îmbrățișăm”.

S'a aruncat ideea colaborării. Nevoile satelor sunt mari, curentele păcătoase sapă temelia neamului și a țării cu mari jertfe infiripată. Un

ideal avem toți. Numai interesele particulare pot produce ură și desbinare, dacă lucrăm pentru interesul obștesc, avem numai o cale, o fântă, deci n'avem motive de ceartă.

Sângele eroilor, vărsat pentru unitatea neamului ne chiamă, lacrimile văduvelor, orfanilor și mamelor, rămase fără copii, ne strigă, întindeți mâna frățească unul altuia, răspunderea noastră în fața lui Dumnezeu și în fața lumii e mare.

Cuvântare

la Sărbătoarea S. Proroc Ilie

de pr. Eugen Sudreșianu rostită la mănăstirea „Izvorul Miron” în ziua S. Pr. Ilie în 20 Iulie (2 Aug.) 1922.

Fericiti sunt cei milostivi că aceia se vor milui... Bucurați-Vă și Vă veseliți, că plata Voastră multă este în ceriuri. (Fer. st. 5 și 10.)

Eulavioșilor Creștini!

An de an în ziua S. Pr. Ilie ne adunăm la acest minunat loc, care din partea milostivului, bunului și îndelung-răbdătorului nostru Părinte ceresc, a fost predestinat (menit, harăzit) să fie un izvor de tămăduire și sfântă mângâiere, nu numai pentru acest ținut, ci și pentru ținuturi mai îndepărtate, unde să ne rugăm și implorăm dela Tatăl nostru cel din Ceriuri ajutorul său pentru trebuințele (necesitățile) noastre sufletești și trupești.

Această indispensabilă trebuință și obișnuință a fiecărui creștin, ne-o spune S. Apostol Iacob cu cuvintele: „De pătimește rău cineva între voi, să cheme preoții bisericii și să se roage pentru dânsul... și rugăciunea credinței va mântui pe cel bolnav, și-l va ridica pe iel Domnul, și de va fi făcut păcate se vor ierta lui... că mult poate rugăciunea dreptului, care să face”.

Adevărul despre puterea și tăria rugăciunii voinde a-l întări sf. Apostol să provoacă la cele lucrute prin rugăciunea unuia dintre cei mai mari proroci, a marelui Proroc Ilie, a cărui ziua astăzi o prănuiește biserică noastră, și despre care zice că: „Ilie om era asemenea noauă, cu patimi, și cu rugăciune s'a rugat ca să nu plouă și nu a plouat pe pământ ani 3 și luni 6; și iară s'a rugat și ceriul a dat ploaie și pământul a produs roada sa” (V, 10—20).

Tot omul simțește necesitatea de a se ruga lui Dumnezeu; chiar și păgânii, cari încă ridicau altare înaintea idoloilor lor, și încunjurând aceste altare pe cari jertfiau tot felul de dobitoace și vietăți, se rugau Zeilor lor păgâni. Dintre creștini credem că mai toți înalță rugăciuni către Părintele ceresc; dar nu toți se roagă cu inima curată și cu adevărată credință lui Dumnezeu, ceea ce se poate conchide din cuvintele S. Pr. Isaia (XXIX. 13.) care zice „Poporul acesta cu buzele mă onorează, iară inima lor departe ieste dela mine” iar în Testamentul nou S. Ap. Iacob (IV 3): „Cereți și nu luați, pentru că rău cereți”.

Sunt însă în ziua de azi între creștini, cari numai după nume sunt creștini, în faptă însă sunt mai răi ca păgânii, și cari nu se mai roagă lui Dumnezeu. Vai ce nefericiți sunt unii ca aceștia, cari sunt întocmai ca orbii, cari nu se mai pot delecta de frumusețile ce a sădit ziditorul în natură și înaintea cărora domnește veșnic întuneric, așa înaintea acestora ușile darurilor Dumnezeiești vor rămânea vecinic închise și pentru întrelăsarea datorinței de-a se ruga, care are ca urmare căderea în noianul a tot felul de păcate, vor avea parte de focul cel vecinic „unde va fi plâns și scrâșnire de dinți“.

Deci Evlavioșilor Creștini! Învățați a Vă ruga lui Dumnezeu cu inima curată, cu duh umilit și cu credință desăvârșită, că numai cu rugăciuni de felul acesta vom afla ascultare înaintea Părintelui ceresc, fie această rugăciune ori de cerere, ori de laudă, ori de mulțumită, numai astfel de rugăciuni vor avea rezultatele dorite. Rugăciunea adevărată împreunăază pe om cu Dumnezeu, curățește pe om de păcatele pământești și-i sădește în inimă simțăminte cerești; rugăciunea întărește inima omului, spre cele bune și mântuitoare, îi dă putere și voință ca să nu fie ispitit și încercat de rele. Celui-ce să roagă cu adevărat și după plăcerea Tatălui ceresc, îi dă Acesta toată fericirea vremelnică și vecinică, despre aceasta ne încredințează în chip neîndoielnic Mântuitorul Christos în S. evanghelie dela Ioan (XVI. 23) unde se zice: „Adevăr, adevăr zic Voauă: dacă Veți ruga pe Tatăl în numele meu, va da vouă“ și la sf. evanghelist Luca (XI. 9) „Cereți și Vă rugați și să va da vouă, cereați și veți afla, bateți și se va deschide vouă.“

Și mai vârtos Vă rugați Evlavioșilor Creștini, în necazuri și când Veți fi ispițiți. Cum s'a rugat Mântuitorul Christos în preajma morții Sale, când a zis învățăceilor săi: „rugați-Vă ca să nu cădeți în ispită“, și El depărtându-se de dânșii „ingenunchind s'a rugat“ și rugăciunea Lui a ascultat-o Părintele ceresc, că „S'a arătat Lui îngerul din cer întărindu-L“ (Luca XXII, 40, 53).

Mântuitoriul Christos a poruncit învățăceilor săi după cuvintele S. Scripturi ca „*năințetă Vă rugați*“.

Eu vouă Evlavioșilor Creștini! Ca un smerit slujitor al altarului Domnului și Părinte Duhovnicesc încă Vă recomand ca năințetă să Vă rugați, că prin rugăciuni în lumea păcătoasă de azi, nu Veți ajunge în ispită, ci la o viață creștinească tot mai desăvârșită, care desăvârșire se va manifesta în înzestrarea Voastră cu felurile virtuți creștinești, din partea aceluia căruia vă veți adresa cu rugăciunile voastre, a Tatălui vostru celui ceresc. Dintre aceste virtuți cea mai strălucitoare ieste „faptele milosteniei“, care virtute e rară în zilele noastre, ceea-ce însă în trecut n'a fost așa, dovadă sunt felurile și monumentalele biserici și mănăstiri din țara mamă și din tot rotogolul lumii ortodoxe; muntele Athos, Sfântul mormânt, etc., cari sfinte locașuri au fost întemeiate și susținute din lăsamintele unor creștini domni, voievozi, boieri și alți creștini de o treaptă mai de rând, în calitate de mari ctitori și binefăcători, pentru cari se înalță rugăciuni la toate sf. slujbe în acele sfinte locașuri întemeiate de dânșii.

Ca pildă Vă aduc înainte istoria întemeierii sf. biserici celei mari ortodoxe din orașul Lugoj. Mulți dintre Voi Evlavioși Creștini, cari ați umblat în orașul Lugoj veți fi văzut în partea românească acea minunată și monumentală biserică, care se numește biserica cea mare, și care ieste a fraților noștri ortodoxi; o biserică cu 2 turle mari și frumoase, cu un zid puternic ca al unei cetăți, pe care zid pot trece 2 trăsuri alătura, cu blăniile ușilor și pardoseala de marmură veritabilă și cu un aranjament prețios și unic, care în ziua de azi nu s'ar putea face cu nici un fel de sumă de bani.

Acea minunată și monumentală biserică a fost zidită cu cheltuiala unui modest păstor. 2 frați păstori anume Guran păstorind vitele orașenilor în hotarul Lugojului au aflat o comoară de bani foarte însemnată, pe care au împărțit-o frățește. Unul dintre acești frați voinde să-și manifeste rugăciunea lui de mulțumită față de Părintele ceresc în mod văzut și plauzibil, a hotărât că cu partea lui de comoară să ridice un sfânt locaș, pentru frații lui de aceeași lege, și contemplând zidirea bisericii într'un chip mareț a și început să zidească acea minunată biserică cu partea lui de comoară ce a aflat, în nădejdea că partea lui de comoară va fi de ajuns pentru zidirea și înzestrarea bisericii, dar când zidurile au fost ridicate, partea lui de comoară s'a eshauriat și n'a putut termina și înzestra biserica așa după-cum o contemplase. Atunci s'a adresat fratelui său, să-și dea și iel partea lui de comoară în scopul terminării și înzestrării bisericii, dar frate-său n'a voit, ci partea lui de comoară a cheltuit-o curând în mod ușuratic nealergându-se nici cu o fericire pământească, terminându-și viața între împrejurări mizere și sinistre; iar fratele care a început zidirea bisericii cu partea lui de comoară, după-ce aceasta a cheltuit-o, s'a adresat fraților săi duhovnicești de aceeași lege, cari cu contribuiri și ofrande benevole au făcut ca biserica începută de Guran să fie terminată și înzestrată așa după-cum să prezintă azi, ba înainte de arderea Lugojului, când turlele bisericii și coperișul au căzut pradă aceluia groaznic incendiu, a fost și mai pompoasă și frații lui ortodocși precum și orașenii de altă lege în semn de recunoștință, din simplu păstor l-au ridicat la demnitatea de chnez (primar orașenesc) și văzându-și aici pe pământ dorința și fericirea împlinită a trecut la cele vecinice — după-ce în viață a ajuns la mari onoruri — pentru a-și lua și plata fericirii vecinice dela Tatăl ceresc pentru faptele milosteniei ce a făcut în viață. Iar parohienii (enoriașii) ortodocși ai acestei sf. biserici și azi îi admiră blândul lui chip, care se află zugrăvit pe partea dreaptă dela perețele corului și la sf. slujbe din acea minunată biserică în veci să va pomeni numele aceluia mare ctitor și binefăcător, pentru că vecinic este și acel monument de biserică „pe care nici seria anilor lungi, nici vijeliile mândăcioase nu o vor putea dărâma“ după cum zice poetul nostru străbun Naso.

Aceasta este istoria sau legenda întemeierii bisericii celei mari din Lugoj, care istorie v'o povesti pentru a Vă putea pune întrebarea următoare:

În ziua de azi, când în urma unor împrejurări

norocoase pentru unii, iar pentru alții — cei mai mulți — dezastroase, avem destul de mulți chiar prea mulți creștini cu mari comori și bogății, cu mult mai mulți ca în timpurile vechi, au nu s'ar găsi dintre acești mulți și mulți milionari pe seama acestui locaș sfânt vre-un mare ctitor și binefăcător, care pe spesele proprii să termine acest sf. locaș împreună cu chiliile menite pentru frații călugări și să-l povadă cu înzestrările de lipsă ?

Au acești bogăți întru atât să fie de depărtați de preceptele și învățăturile Mântuitorului Christos, și să nu fie în stare ca în mijlocul celor trecătoare pământești, să-și ia exemplul ctitorilor și binefăcătorilor din cele trecute vremi, și să fie oare cu toții desbrăcați de frumoasele și mântuitoarele virtuți ale faptelor milostenice și să nu se afle dintre cei mulți, vre-un mare ctitor și binefăcător și pentru acest sf. locaș, început cu mijloace între actualele împrejurări modeste prin fostul și bunul nostru Arhiereu Miron, de prezent primat al României. Căci noi cei sărmani în cele materiale oricât am jertfi din bănușii noștri, în grabă nu vom putea termina și înzestra acest sf. locaș, deși noi toți ne dăm toată osteneala pentru terminarea și înzestrarea acestui sf. locaș.

Celor pe cari bunul și milostivul Dumnezeu i-a dăruit cu nenumerate comori și avuții, și au fost încercați în decursul războiului cu pierderea vre-unui odor scump, pe care vor să-l revadă în nădejdea învierii și a vieții cei vecinice, acelora mă adresez precum și către aceia cari deși au comori pământești alese, au însă vre-o suferință trupească sau sufletească pentru care caută alinare și leac, Vă rog pe unul din cei mulți, veniți grabnic și prin ofranda voastră marinimoasă în calitate de mare ctitor și binefăcător să ne dați ajutorul necesar pentru terminarea și înzestrarea acestui sf. locaș, ca întrunindu-ne regulat nu numai odată în an prin rugăciunile noastre frumoase, curate, punctuale și sfinte ce se vor servi aici la toate slujbele pentru voi și scumpii vostri reposați; să-i vedeți înviind pe acești scumpi ai voștri și durerilor voastre trupești și sufletești să le câștigați alinare și vindecare.

Veniți, veniți, căci fericiți sunt cei milostivi, că aceia se vor milui... Bucurați-Vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în Ceriuri. Amin!

Coștei, S. Ilie 1922.

Dela „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, Sibiu.

O faptă bună.

Di N. Iorga în istoria Românilor Ardeleni vol. II pag. 199 numește „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ (Astra) cu reședința în Sibiu, dar cu ramificații în întreaga țară „marea formă culturală unitară a întregii națiuni, care nici politicește nici bisericeste nu se putuse uni“. Cine cunoaște trecutul de 60 de ani și mai bine al acestei însoțiri, statutele și regulamentele ei și mai mult decât atâta: spiritul de care ea

este condusă și astăzi, va vedea cu câtă dreptate a numit d-l N. Iorga această însoțire „forma culturală unitară“ a tuturor Românilor.

În urmare, nu are înțeles să ne perdem timpul și puterile de lucru așa de puține mai ales astăzi, înființând societăți culturale nouă, fiindcă vezi dragă Dămnule vechea noastră „Asociațiune“ și-ar fi trăit și mâncat mălaiul. Nu, ea se simte astăzi mai tânără și mai dornică de muncă decât ori și când altă dată, de aceea și-a și făcut programul nou, cum nici una dintre societățile culturale vechi și nouă nu are. La ce să ne mai ostenim făcând lucruri zadarnice (statute, regulamente, programe și altele) care sunt făcute de zeci de ani și astăzi trebuiesc cel mult întregite și potrivite împrejurărilor? În urma urmelor, vrednicia nu e a celor ce sfătuiesc și se sfătoșesc, ci a celor ce muncesc, fie aceia la Cluj, la Oradea-mare, la Caransebeș ori la Sibiu.

Iată de ce ne bucurăm din inimă aflând că *Asociația învățătorilor din Dacia superioară, secția județiană Sibiu*, în adunarea ei generală ținută în această localitate la 8 Iulie a. c. a primit propunerea secretarului „Asociațiunii“, a d-lui I. Georgescu, de a dezvoltă toată activitatea culturală extrașcolară în cadrele vechi noastre „Asociațiunii“. Subliniem fapta aceasta frumoasă a Asociației învățătorilor, fiindcă ea trebuie să dea de gândit și altor asociații înființate în timpul din urmă dintr'un spirit de modă și imitațiune mai mult ca din nevoi reale.

D-nii învățători vor sprijini „Asociațiunea“ (Astra), înscriind cât mai mulți membri ai „Asociațiunii“ cu prilejul conferințelor și serbărilor ce le aranjează, făcând abonamente la publicațiunile ei (revista „Transilvania“, „Biblioteca populară a Asociațiunii“, „Biblioteca Astra“ etc.) și vânzând bilete dela loteria ei.

La fapte bune puțini se adună, dar mult pot puținii buni împreună.

Ș T I R I

Principesa Elisaveta și Augustul ei soț principele Gheorghe diadodul Greciei au sosit la Sinaia însoțiți de Regele nostru și de principele Carol, cari i-au întâmpinat la Constanța.

Prea Sfinția Sa Episcopul diecezan a ținut Duminecă o predică în biserica din Băile Erculanei care a impresionat adânc mulțimea mare a ascultătorilor.

Biserica și școala. De curând s'a ținut la Cluj congresul învățătorilor, unde s'a atacat mult preoțimea și s'a combătut violent școala confesională. Chiar și cunoscutul profesor de pedagogie dela universitatea din Cluj Ghidionescu a fost contra școlii confesionale zicând că învățătorii mulțimesc bisericii pentru ajutorul dat în trecut, dar încolo își urmează calea înainte singuri și nu le mai trebuie ajutorul bisericii. În chestiunea aceasta însemnată reproducem acum după „Patria“ articolul Dlui profesor universitar Marin Ștefănescu, care și în chestia Banatului nostru ciungărit, pornise o vie mișcare.

† **Dimitrie Blaj**, primoficial la tribunalul din Caransebeș, a reposat Luni după lungi și grele suferințe, în etate de 50 ani și a fost înmormântat Marți în 15 August n. după ritul ortodox român. Odihnească în pace!

Asociațiunea va avea în curând 2 despărțăminte noi, la Bozovici și Orșova.

Librărie românească se deschide în Septembrie la Orșova.

† **Doamna Maria Kövecs**, văduvă de profesor liceal căzut pe câmpul de luptă în războiul mondial, fiica fiertatului conducător al tipografiei diecezane din loc *George Imbronovici*, a murit, după o scurtă boală în Caransebeș, în etate de 29 ani și a fost înmormântată luni în 14 August n. după ritul rom. cat. După dânsa rămâne o fetiță, orfană și de tată și de mamă. Odihnească în pace!

Partidul național a dispus ținerea de adunări în circumscripțiile electorale pentru alegerea de delegați la congresul partidului care se va ține la Alba Iulia.

În atențiunea preoților. Ministerul instrucțiunii, având în vedere lipsa mare de învățători, iar pe de altă parte ținând seamă că sunt localități unde nu sunt învățători, dar se găsesc preoți, cu deciziunea din 4 August Nr. 73046 ex 1922 a decis, ca în localitățile unde nu sunt învățători, să fie întrebuințați preoți, plătindu-li-se pe lângă leafa de preot și cea de învățător. (Monitorul oficial Nr. 106 din 15 Aug. 1922.)

Douămii de școale noi vrea să clădească guvernul până la 1 Novembrie. Suma necesară e adunată prin contribuțiile benevole ale țărănilor doriți de lumină.

A murit lordul Northcliffe, proprietarul și conducătorul celor mai mari ziare engleze „Times”, „Daily Mail”, „Evening News” etc. În vremea războiului el a fost însărcinat cu propaganda aliată în toată lumea. A adus servicii mari aliaților, mai ales lui se datorește întoarcerea opiniei publice americane pentru cauza aliaților.

Sanatoriul pentru funcționari. Societatea funcționarilor publici din întreaga țară a cumpărat câteva clădiri în Ciucea pentru instalarea unui sanatoriu pe seama funcționarilor. Societatea a mai primit și dela stat terenuri pentru construirea unui sanator model la Techir-Ghiol.

Leac pentru mușcătură de șarpe. Mulți din bieții oameni cari se întâmplă să fie mușcați de șarpe, ei sau vitele lor, alergă la vre-o babă la descântat ca să-și scape dela primejdie vieața lor sau a vitelor. Sunt zădărnice descântecetele! Dacă nu este doftor sau este tare departe, iată leacul: Tai o ceapă drept în două și pui o jumătate pe rană, cu partea tăiată drept pe mușcătură; legi apoi strâns. După un ceas, sau și jumătate, schimbi bucata de ceapă, punând cealaltă jumătate, și așa vei scăpa din primejdie, omul sau vita.

VARIETĂȚI.

Un monstru marin.

Ziarele din Constantinopol relatează că la punctul „Cartalu” din marea de Marmara, și-a făcut apariția un monstru marin.

Pescarii au înștiințat imediat flota aliată care a încunjurat monstrul. După un foc de baraj care a durat aproape trei ore, kytul a fost rânjit și târit la mal. El are o lungime de 80 m. și un diametru de 30 m. iar lungimea aripilor sale este 10 m. Coadă fiindu-i tăiată a cântărit greutatea de 900 kgr.

Monstrul acesta, care a stârnit curiozitatea celor mai încercați și bătrâni marinari, a fost expus în grădina Taxim din Constantinopol.

Un premiu fără de premiant.

Ziarul „Le Matin” a instituit acum câteva luni un premiu de 50.000 de franci pentru un simplu act care s'ar fi părut d'o nimica toată în lumea spiritiștilor.

Eră vorba de mișcarea unei mese sau ori cărui alt obiect fără de concursul atingerii mânilor. Adecă mediumul care ar fi reușit să facă să se înalțe sau să se miște dela pământ o măsută prin simplul fluid dela distanță, ar fi băgat în buzunar nici mai mult nici mai puțin ca 50.000 franci!

Se pare însă că problema nu a fost așa de ușoară și toți spiritiștii cari au luat parte la concursul de mai sus, nu au reușit să miște numai cu privirea nici măcar un paiu dar mi-te o măsută.

Indulgent însă, ziarul „Le Matin” conchide că asta nu trebuie să ne facă să pierdem încrederea în spiritism și că va veni o zi când și această problemă va fi rezolvată.

Turcoaicele între ele.

Când o femeie turcă are societate la cafea, stăpânului casei i-se interzice intrarea în harem până după plecarea oaspeților.

Invitatele sosesc târziu după amiază cam pe la orele șase. În antreu își lapadă valurile ce le ascund fața și apar în niște veșminte pestrițe și bogate. Haina de seară a unei turcoaiice distinse e lucrată din stofă scumpă, împodobită cu dantele, broderii și diamante. Foarte adeseori o astfel de haină înseamnă o avere întreagă.

Frumos e salutul femeilor orientale. Turcoai-ca când intră într-o casă, duce mâna grațios la inimă, apoi la buze și pe urmă la frunte. Insemnătatea acestui salut e următoarea: „Îți sunt devotată cu inima, cu gura și cu gândul”. Când invitatele au sosit în număr complet, ș'asează pe divanuri sau jos pe covoare. Dacă sunt de față și dame din țările Apusului, atunci în cinstea acestora iau loc pe scaune. Servitoarele servesc țigarete, cafea și tot felul de dulceturi. Conversația de cele mai multe ori e despre toalete. După cafea, damele bătrâne se separă de cele tinere; acestea din urmă se distrează privind jocurile dansatoarelor a căror mișcări fantastice însoțite de tamburină și castagnette storc totdeauna admirație și aplauze. Dansatoarele acestea rareori sunt trecute de 14 ani și sunt de obicei necăsătorite. O femeie căsătorită nu dansează nicicând.

Nici unul dintre oaspeți nu poate pleca înainte de-a se servi mâncarea națională a turcilor: halvaua. După ce s'a servit aceasta, în jurul mesei e purtat un vas de argint cu apă de roze pentru ca oaspeții să-și spele degetele într'ânsul. La plecare, fiecare damă mulțumește gazdei pentru cina cea gustoasă și primește dela aceea ciudatul răspuns: „Sunt fericită că totul a trecut”,

spus în tonul cel mai drăgălaș. Fraza aceasta curioasă nu vrea să 'nsemne însă nici o vătămare. Ea se 'nțelege așa: „Sunt fericită că seara aceasta plăcută n'a fost tulburată de nici-în accident“.

„Patria“

Nr. 2887 Sc. ex 1922.

Aviz școlar.

Înscrierile la Școala normală confesională din Loc se vor ține de la 1/14 până inclusive la 7/20 Septembrie a. c. Joi în 8/21 Septembrie la Serbătoria Nașterii Născătoarei de Dumnezeu, după celebrarea Sf. Liturgii, se va face chemarea Duhului sfânt, după care act elevii împreună cu corpul profesoral vor merge la școală, unde Directorul în cadrul unei cuvântări potrivite va declara anul școlar 1922/23 de început. Vineri în 6/19 Septembrie vor începe prelegerile.

Onoratele Oficii parohiale sunt îndrumate să comunice aceste dispoziții elevilor dela Școala noastră normală, precum și acelor cari ar dori să se înscrie la această școală.

Caransebeș, la 1/14 August 1922.

Filaret Musta m. p.
Arhiereu, Vicariu episcopesc.

CONCURSE.

Nr. 2476 Sc. ex 1922.

Pentru conferirea unei burse de 300 Lei pe anul școlar 1922/23 din „*Fundațiunea C. Tismănarui*“ se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în Foaia diecezană.

Petenții au să dovedească cu acte autentice, că:

1. Sunt Români de rel. gr. or. și aparțin dieceze noastre.

2. Sunt lipsiți de mijloace.

3. Au terminat cu succes anul școlar 1921/22.

La acordarea acestei burse vor fi considerați în prima linie cei înrudiți cu fondatorul.

„Petițiunile înrate după termen nu se iau în considerare.

Caransebeș, din ședința consistorială școlară ținută în 11/24 Iulie 1922.

3—3

Filaret Musta m. p.
Arhiereu, vicariu episcopesc.

Nr. 2477 Sc. ex 1922.

Din *Donațiunea Reuniunii învățătorilor români dela școalele gr. gr. române din dieceza Caransebeșului* se vor acorda pentru anul școlar 1922/23, 4 stipendii de câte 150 Lei, la fii sau fice de învățători sau învățătoare, sau la orfani de ai acestora, de religie gr. or. română din dieceza Caransebeșului, cari sunt avizați la ajutor și vor dovedi purtarea exemplară și calculi buni din studii, la școale secundare, industriale, militare, având întăetate fiii și ficele membrilor Reuniunii donatoare.

Doritorii de a obține aceste stipendii, au să substearnă Consistoriului diecezan până la 15/28 August a. c. următoarele documente originale sau în copii autentice:

1. Estras de botez.

2. Certificat școlar de pe anul 1921/22.

3. Atestat dela oficiul parohial, prin care să se dovedească, că petentul sau petenta este fiu sau fiică de învățător sau învățătoare, de religie gr. or. română din dieceza Caransebeșului și în fine

4. Atestat dela primăria comunală despre starea materială a părinților.

Preferiți vor fi cei ce să înscriu la Institutul pedagogic diecezan din Loc. Petițiunile înrate după termen sau neadjustate cu toate documentele înșirate mai sus, nu se vor lua în considerare.

Caransebeș, din ședința consistorială școlară ținută în 11/24 Iulie 1922.

3—3

Filaret Musta m. p.
Arhiereu, vicariu episcopesc.

Nr. 2482 Sc. ex 1922.

Pentru conferirea a două burse de câte 1957 Lei (unamie nouă sute cincizeci și șapte Lei) din „*Fundațiunea Dimitrie Brumăriu*“ se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „*Foaia Diecezană*“.

Doritorii de a obține aceste burse în sensul literelor fundamentale au să dovedească cu documente originale:

1. că sunt Români de religie gr. orientală; înrudiți cu fondatorul, respective că sunt din comuna Armeniș, sau din cercul Teregova;

2. că sunt lipsiți de mijloace și în fine au să producă;

3. atestat școlar despre purtarea morală și progresul din anul școlar expirat.

Se observă, că la acordarea acestor burse vor fi considerate în prima linie rudeniile din partea tatălui și a mamei fondatorului, în lipsa astorfel de îndreptățiți cei din comuna Armeniș și numai în lipsa și a astorfel de petenți cei din cercul Teregovei.

Preferiți vor fi elevii institutului pedagogic diecezan din loc.

Petițiile înrate după termen sau neadjustate cu documentele necesare, nu se vor lua în considerare.

Caransebeș din ședința consistorială școlară ținută în 11/24 Iulie 1922.

2—3

Filaret Musta m. p.
Arhiereu, vicariu episcopesc.

Soc. de consum cooperativă
din Cornereva.

Invitare.

Domnii membrii ai Societății
de consum cooperativa din Cor-
nereva, sunt invitați la a

XI. adunare generală ordinară

care se va ține în Cornereva,
Duminică la 3 Septembrie
a. c. la 2 ore p. m. în casa
comunală din loc.

ORDINEA DE ZI:

- 1) Deschiderea și constituirea
adunării.
- 2) Bilanțul anului 1920 și 1921,
raportul direcțiunii și a comi-
tetului de supraveghiere, darea
absolutorului.
- 3) Distribuirea profitului curat.
- 4) Alegerea unui membru în
direcțiune.
- 5) Alegerea a 2 membrii pentru
verificarea protocolului.
- 6) Eventuale propuneri.

DIRECȚIUNEA.

CONTUL BILANȚ

ACTIVA			încheiat la 31 Decembre 1920			PASIVA		
Cassa	17787	14	Capital social	13340	—			
Marfă	18068	61	Fond de rezervă	944	31			
Depuneri	7137	53	Fond p. amort. ins.	188	32			
Hârtii de valoare	3118	35	Dividende neridicate	226	50			
Mobilar	228	32	Conturi creditoare	31226	01			
Diversi debitori	2689	19	Profit curat	3104	—			
	49029	14		49029	14			

DEBIT			CONTUL PROFIT și PERDERE			CREDIT		
Salare	1632	50	Venit din vânzarea mărfurilor	6632	18			
Chirie	150	—	Diverse venit	154	—			
Cheltueli generale	1866	47						
Dare	33	21						
Profit curat	3104	—						
	6786	18		6786	18			

Cornereva, la 31 Decembre 1920.

George Beicota m. p.

DIRECȚIUNEA:

contabil

Nicolae Vrancața m. p.

Nicolae Cernescu m. p.

Ion Grozavescu m. p.

președinte

Grigore Brnzei m. p. Ion Lozici m. p. Nistor Velculescu m. p. Iacob Novacescu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în
deplină ordine.

Cornereva, la 20 Ianuarie 1921.

Ioan Radulescu m. p.

Alecsandru Bijan m. p.

Nistor Tașu m. p.

Eftenie Stingu m. p.

George Armaș m. p.

Nicolae Vulpeș m. p.

CONTUL BILANȚ

ACTIVA			încheiat la 31 Decembre 1921.			PASIVA		
Cassa	14377	54	Capital social	13340	—			
Marfă	26390	25	Fond de rezervă	1647	85			
Depuneri	1990	71	Fond p. amort. inst.	188	32			
Hârtii de valoare	3118	35	Dividende neridicate	1560	50			
Mobilar	228	32	Conturi creditoare	25447	69			
Diversi debitori	2689	19	Profitul din anul 1920	3104	—			
	48794	36	Profit curat	3506	—			
				48794	36			

DEBIT			CONTUL PROFIT și PERDERE			CREDIT		
Salare	3222	50	Venit din vânzarea mărfurilor	10682	11			
Chirie	300	—	Interese după depuneri	583	18			
Cheltueli generale	3406	09						
Dare	830	70						
Profit curat	3506	—						
	11265	29		11265	29			

Cornereva, la 31 Decembre 1921.

DIRECȚIUNEA:

Nicolae Vrancața m. p.

Nicolae Cernescu m. p.

Ion Grozavescu m. p.

președinte

Grigorie Brnzei m. p. Ion Lozici m. p. Nistor Velculescu m. p. Iacob Novacescu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în
deplină ordine.

Cornereva, la 25 Ianuarie 1922.

Ioan Radulescu m. p.

Alecsandru Bijan m. p.

Nistor Tașu m. p.

Eftenie Stingu m. p.

George Armaș m. p.

Nicolae Vulpeș m. p.